

Tilinpäätös ja toiminta- kertomus 2017

Suomenlinnan hoitokunta

Dnro /02.02/2018

Sisällys

1	Johdon katsaus.....	3
2	Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	4
3	Toiminnallinen tuloksellisuus	8
3.1.	Maksullisen palvelutoiminnan tulos ja kannattavuus	10
4	Tuotokset ja laadunhallinta.....	13
4.1	Käytönhallinta	13
4.2	Restaurointi ja maisemankunnostus	14
4.3	Kunnossapito	15
4.4	Maailmanperintötoiminta ja yleisöpalvelujen laatu	15
4.5	Hallinto ja isännöinti.....	17
5	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	18
5.1	Yleistä.....	18
5.2	Henkilöstö lukuina	20
6	Tilinpäätösanalyysi	24
6.1	Rahoituksen rakenne.....	24
6.2	Talousarvion toteutuminen.....	24
6.3	Tuotto- ja kululaskelma	24
6.4	Tase.....	24
7	Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	25
8	Arviointien tulokset	26
9	Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	27
10	Allekirjoitukset	27

1 Johdon katsaus

Tulossopimuskaudella 2017-2019 toimintaympäristöä muuttaa keskeisesti kolme asiaa: yleinen turvallisuus tilanne, kävijämäärien kasvu ja merellisen Helsingin kehittäminen sekä näiden myötä Suomenlinnan käytönhallintaan liittyvät asiat. Lisäksi ilmastonmuutos näkyy Suomenlinnan hoitokunnan toiminnan monella sektorilla, erityisesti korjausvelan kasvuna.

Suomenlinnan perinteisten viranomaistoimintojen pysymiseen saarilla on panostettu. Suomenlinnan merivartioaseman toiminnan turvaamista ja peruskorjausta suunniteltiin yhdessä rajavartiolaitoksen, poliisin ja tullin kanssa. Suomenlinnan vankilan toimintaedellytyksiä kehitettiin yhteistyössä rikosseuraamislaitoksen kanssa.

Vuoden 2017 yksi isoimmista projekteista oli Suomenlinnan tunnelin peruskorjaus, jolla turvataan kaupunginosan kunnallisteknisten palveluiden jatkuvuus. Korjaus eteni aikataulussa ja annetussa budjetissa allianssimallilla.

Suomenlinnan asukastyytyväisyys ja kävijätyytyväisyys ovat kyselytutkimusten mukaan korkealla tasolla. Myös Suomenlinnan hoitokunnan työntekijät arvostavat työyhteisöään. Työhyvinvointikyselyssä (VMBaro) kokonaistyytyväisyysindeksi oli 3,71, johtajuusindeksi oli 3,4 sekä lähiesimiestyön kokonaisindeksi 3,86. Hoitokunnan onnistuminen vuorovaikutteisessa toiminnassa – asukkaiden, asiakkaiden ja sidosryhmien kuuntelemisessa ja ymmärtämisessä – on keskeistä Suomenlinnan elinvoimaisuuden ja vetovoimaisuuden vahvistamisessa.

Suomenlinnan hoitokunnan strategia ulottui vuoteen 2017 ja uusi strategiatyö käynnistettiin keväällä 2017. Viraston koko henkilöstö oli vahvasti mukana strategiatyössä mm. erilaisten työpajojen muodossa. Kertomusvuoden aikana käynnistettiin myös Suomenlinnan hoito- ja käyttösuunnitelman työstö. Työssä huomioidaan aiemmat Suomenlinnan hoitoa ja käyttöä linjaavat suunnitelmat sekä yhteiskunnan muuttuminen.

Yleiset talousnäkymät olivat yhä haasteelliset ja julkisesta taloudesta säästetään. Edellisen kehyskauden aikana (2013–2016) hoitokunnan toimintamäärärahat laskivat yhteensä 33 prosenttia, jonka vaikutus budjettiin oli merkittävä. Hoitokunnan toimintaa tehostettiin toteuttamalla edelleen vuonna 2014 laadittua sopeuttamissuunnitelmaa.

Suomenlinnan vuokrataso sekä toimitilojen että asuntojen osalta on maltillinen. Syksyllä 2017 laadittiin selvitys asuinhuoneistojen vuokratasosta. Selvityksen perusteella toteutetaan asuinhuoneistojen osalta tarvittavat vuokrantarkistukset kevään 2018 aikana. Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2018 todetaan, että Suomenlinnan huoneistojen vuokria korotetaan tulossopimuksen ja yleisen vuokratason nousun mu-

kaisesti siten, että vuokrien jälkeenjääneisyys suhteessa yleiseen vuokratasoon kurotaan asteittain umpeen. Tarkoitus on, että perittävät vuokrat tulevat osaltaan kattamaan kiinteistöjen ylläpidon ja kiinteistö-kustannusten nousun aiheuttamat kustannukset.

Suomenlinnan hoitokunta allekirjoitti 2.12.2016 opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa vuosille 2017 - 2019 uuden tulossopimuksen, jossa on määritelty hoitokunnan tulostavoitteet. Nämä tavoitteet ohjaavat osaltaan Suomenlinnan hoitokunnan toimintaa tulevina vuosina ja niiden avulla tarkennetaan vuosittain viraston toiminta- ja taloussuunnitelmassa sovittavat toimenpiteet, joilla varmistetaan tavoitteiden mukainen toiminta. Tulossopimus päivitettiin marraskuussa 2017.

Seuraavissa kappaleissa arvioidaan tarkemmin asetettujen tulostavoitteiden toteutumista.

2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Suomenlinnan hoitokunnan tehtävänä on kulttuuriperintökokonaisuuden säilyttäminen kansallisten suoje-lutavoitteiden ja maailmanperintösopimuksen velvoittamalla tavalla. Tavoitteena on Suomenlinnan maailmanperintökohteen esimerkillinen hoito, ylläpito, esittely ja kehittäminen siten, että linnoitusalue säilyy elinvoimaisena ja vetovoimaisena. Rakenteet ja rakennukset säilyvät edustavina, suunnittelun ja rakentamisen taso on hyvä ja asukkaiden ja kävijöiden tyytyväisyys pysyy korkealla tasolla.

Tavoitteet 2017:

Suomenlinnan elinvoimaisuus ja vetovoimaisuus vahvistuvat (tulostavoite 1)

	Toteuma 2017	Tavoite 2017	Toteuma 2016	Toteuma 2015
Asukastyytyväisyys asteikolla 1 – 5	3,81	Vähintään 3	Ei toteutettu kyselyä	2,81 (2014)
Paikallistaloudellinen vaikutus	45 milj. euroa	40 milj. euroa		
Kävijätyytyväisyys asteikolla 1 – 5	4,3	Vähintään 4,2	4,2	4,4
Talvimatkailijoiden määrä	276 000	250 000	282 000	223 000

Asukastyytyväisyyttä selvitettiin vuokralaistutkimuksella, joka kohdistettiin Suomenlinnan hoitokunnan asuntojen ja työhuoneiden vuokralaisiin. Tutkimuksen vastausprosentti oli 30, joka on tavanomainen vastaavissa tutkimuksissa. Yleisarvosana asumiselle Suomenlinnassa on hyvä. Tulos ei ole aiempaa merkittävästi heikompi minkään osatekijän suhteen. Aiempaa parempi tulos saatiin erityisesti hoitokunnan toiminnan kehittymisestä kahden viime vuoden aikana.

Tutkimuksen mukaan hoitokunnan keskeiset kehittämisalueet ovat kyky ottaa asukkaiden mielipiteet huomioon, henkilökunnan lupauksen pitäminen asioiden hoidossa, asukkaiden tarpeiden huomioiminen suunnittelussa ja matkailijoiden ja matkailupalvelujen kyky tukea asumista Suomenlinnassa. Vahvuusalueina nähtiin huoltotöiden suorittaminen mahdollisimman vähän häiriötä aiheuttaen. Asuminen maailmanperintökohteessa koettiin ylpeyden aiheeksi.

Suomenlinnan paikallistaloudellinen vaikutus Helsingissä on edelleen erittäin korkea. Kävijämäärä (1 042 000) pysyi lähes edellisen vuoden tasolla, joten myös Helsingin talouteen jäävä raha pysyi samana. Talvimatkailijoiden määrä pysyi edelleen erittäin korkeana huolimatta siitä, että vuoden 2016 Pokemon Go'n kaltaista ilmiötä ei kertomusvuonna koettu. Suomenlinnan voidaan varmasti katsoa kävijämäärien valossa olevan strategisen tavoitteen mukaisesti ympärivuotinen kohde. Kerätyn asiakaspalautteen perusteella kävijätyytyväisyys oli erittäin korkea.

Maailmanperintökohteen rakennuksia ja ympäristöä hoidetaan kestävästi (tulostavoite 2)

	Toteuma 2017	Tavoite 2017	Toteuma 2016	Toteuma 2015
Korjausvelan määrän hallinta	Selvitetty olemassa oleva tieto korjausvelasta ja aiemmin käytetyt mittarit. *	Korjaustarpeiden päivittäminen ja tietojen digitalisoinnin jatkaminen, henkilöstön koulutus.		
Suomenlinnan tunnelin peruskorjauksen valmiusaste	95 %	80 %		
Ennakoiva huolto, vikakorjausten määrä vähenee	Vikakorjaukset tilastoitiin Granlund Manageriin. Vikakorjauksia -32% edelliseen vuoteen verrattuna. **	Vikakorjausten määrän tilastointi		
Laaditaan Unescon edellyttämä hoito- ja käyttösuunnitelma	Projektisuunnitelma valmistui ja työ käynnistyi. ***	Osallistamis- ja arviointisuunnitelma on valmis		

*Korjausvelan määrä perustuu rakennusten ja ympäristön nykytilan tuntemiseen ja arvioon siitä, mikä on kustannus niiden saattamiseksi sellaiseen kuntoon, että vaurioitumisen estämiseksi ja kohteen säilymiseksi riittävät vuosittaiset hoito- ja kunnossapitotoimet. Selvitystyö aloitettiin aikaisempien tietojen pohjalta. Rakennuksia ja ympäristöä koskevan tiedon digitalisointia (Granlund Manager) jatkettiin.

**Granlund Managerin Executive -raportin mukainen vuosimuutos.

***Suomenlinnan hoito- ja käyttösuunnitelmatyö toteutetaan vuorovaikutteisena ja prosessinomaisena: osallistamis- ja arviointisuunnitelman tavoitteet on sisällytetty projektisuunnitelmaan. Uudessa hoito- ja

käyttösuunnitelmassa päivitetään vuoden 2014 hoitosuunnitelma huomioiden vuoden 1974 käyttösuunnitelma.

Maailmanperintötietoisuuden lisääminen (tulostavoite 3)

	Toteuma 2017	Tavoite 2017	Toteuma 2016	Toteuma 2015
Yleisön osallisuuden laajentaminen	Puistokummitoiminta käynnistetty	Kotimaisen vapaaehtoistyön aloittaminen		
Yhteistyötapaamisten määrä päätäjien ja viranomaisten sekä keskeisten sidosryhmien kanssa maailmanperintötietoisuuden lisäämiseksi	7	7		
Suomenlinnan esittelyn parantaminen uusia tietovarantoja ja tiloja avaamalla	Venäläinen Viapori on avattu verkossa. Päätös tehty kuva-arkiston avaamisen tavasta yleisölle. *	"Rakennusten historia" ja "Venäläinen Viapori" avataan verkossa sekä päätös kuva-arkiston avaamisen tavasta on tehty.		
Kokous- ja juhlatilojen asiakastytyväisyys asteikolla 1 – 5	4,5 **	vähintään 4,2	4,5	4,3

*1800-luvun ja 1900-luvun alun Viaporia esittelevä laaja verkkokokonaisuus Venäläinen Viapori avattiin kertomusvuonna yleisölle Suomenlinnan internet-sivustolla. Rakennusten historia -verkkokokonaisuuden avaaminen sen sijaan viivästyi vuoden 2018 puolelle.

Suomenlinnan hoitokunnan kuva-arkisto on ohjelmisto, joka on toteutettu hoitokunnan omana työnä. Se on otettu käyttöön 1990-luvulla ja viimeisin kehitysprojekti toteutettiin vuonna 2011 opinnäytteenä (Kallio, 2011). Tässä yhteydessä kehitettiin metatietojen syöttämistä kuviin. Kuva-arkisto perustuu avoimeen koodiin ja se on luotu alun perin ainoastaan sisäiseen käyttöön. Kuvien tekijänoikeus- ja julkaisutiedot ovat tämän vuoksi varsin puutteellisia, joten kuva-arkiston avaaminen ei ole käytännössä sellaisenaan mahdollista. Sen sijaan Suomenlinnan hoitokunnan kuvavarantoja tullaan avaamaan erillisten projektien kautta ja näin ne tukevat myös Suomenlinnan esittelyä.

** Kokous- ja juhlatilojen asiakastytyväisyys toimii myös mittarina maailmanperintötietoisuudelle. Asiakastytyväisyys pysyi edelleen erittäin korkeana.

Muut toimenpiteet ja tulos 2017:

Vuorovaikutteinen toimintatapa laajenevassa verkostossa

Sidosryhmäviestintää parannettiin toimintatapoja tarkastamalla sekä tapaamisten lisäämisellä. Asukasiloja järjestettiin kertomusvuonna neljä kertaa ja asukasyhteistyötapaaminen järjestettiin säännöllisesti. Lisäksi tunnelin peruskorjaushankkeen sidosryhmille järjestettiin seurantaryhmätapaamisia. Yhteistyö Helsingin

kaupungin ja sen laitosten yhtiöiden kanssa oli tiivistä. Suomenlinnan vankilan kanssa siirryttiin tilaaja-tuottaja -asetelmasta kumppanuuteen. Suomenlinnan toimijoiden kanssa aloitettiin matkailuamujen lisäksi vuosittaiset kahdenkeskiset strategiakeskustelut, joissa keskityttiin erityisesti liiketilojen vuokralaisiin. Hoitokunta oli aktiivinen myös Suomen maailmanperintökohteiden yhdistyksen toiminnassa ja Pohjoismaiden maailmanperintökohteiden yhteistyössä.

Palveluiden laadun jatkuva parantaminen ja seuraaminen

Suomenlinnan kokonaisuuden palveluiden laatua tarkkaillaan jatkuvasti kerättävän asiakaspalautteen kautta. Palautteessa ei ole havaittavissa muutoksia aikaisempiin vuosiin verrattuna. Asiakastytyväisyys oli kautta linjan korkea. Asiakastytyväisyyden seuraamisessa on haasteena kävijöiden haluttomuus uhrata aikaansa laajan asiakaspalautelomakkeen täyttämiseen. Metsähallituksen Luontopalveluiden esimerkkiä seuraten hoitokunta testasi rinnalla kevyttä arviointilomaketta. Tavoitteena on saada enemmän vastauksia ja aivan erityisesti enemmän avoimia vastauksia, joiden perusteella parannuksia voidaan tarkemmin kohdentaa. Vuonna 2018 tehdään neljän vuoden välein toteutettava kävijätutkimus.

Hyvän kävijäkokemuksen toteutumista seurataan useilla tunnusluvuilla asiakastytyväisyyden lisäksi. Rantakasarin matkailuneuvonnan kävijämäärät seurasivat kokonaiskävijämäärän kehitystä (-1%). Suomenlinnakeskus (+3%) ja siellä sijaitseva Ehrensvärd-seuran ylläpitämä Suomenlinnamuseo (+17%) sen sijaan kasvattivat edelleen kävijämääriään. Suomenlinnan museot, galleriat ja teatteri kokonaisuudessa keräsivät enemmän kävijöitä kuin koskaan. Tämä viestii siitä, että yhä suurempi osa kävijöistä saa syvällistä tietoa kohteesta. Matkailuneuvonnan asiakaskontaktit laskivat edellisvuodesta (-5%). Tämä oli tietoinen valinta. Henkilökohtaista matkailuneuvontaa halutaan kehittää entistä korkeamman asteen palveluksi. Yksinkertaisempiin kysymyksiin pyrittiin tarjoamaan vastauksia mm. johdantonäyttelyä ja sosiaalisen median kanavia kehittämällä.

Suomenlinnan matkailuyrittäjien kanssa järjestettiin yhteisiä asioita käsitelleet matkailuamut sekä keväällä että syksyllä. Ravintolatoimijoiden kanssa käytäviä strategisia keskusteluita testattiin Lonnan hyväntuulenkaitaan ja Bastion Bistron kanssa. Sen jälkeen keskusteluita käytiin myös Suomenlinnan Panimoravintolan ja Suomenlinnan Cafe & Delin kanssa. Cafe Chapmanin yrittäjä Pavrest Oy myi kertomusvuonna liiketoimintansa Vierasvenesataman ja Ravintola Valimon yrittäjälle Viabar Oy:lle. Näiden ravintoloiden osalta keskityttiin muutoksen menestyksekkääseen läpiviemiseen.

Hoitokunta siirtyy digitaaliseen kiinteistötiedon hallintaan

Digitaaliseen kiinteistönhallintajärjestelmään (Granlund Manager, GM), rakennettiin pitkän tähtäimen suunnitelma (PTS) ohjaavaksi työkaluksi, jonka perustana on rakennusten toimenpidelista. Tavoitteena on projektien parantunut talousohjaus, vikakorjausten määrän jatkuva tilastointi huollon ennakoitavuuden parantamiseksi.

Uusien tilojen avaaminen yleisölle

Kertomusvuoden aikana valmisteltiin Ilmavalvontakeskuksen (IVAK) ja Karsserisiiven avaamista yleisölle. IVAK:n restauroinnin ja esittelyn tausta-aineistoksi laadittiin rakennushistoriallinen selvitys. Rakennus on dokumentoitu laserkeilaamalla sekä sisältä että ulkoa ja se on valokuvadokumentoitu. Sidosryhmille järjestettiin keskustelutilaisuus ja esiteltiin hanketta ja aikataulua. Karsserisiiven esittelyn mahdollistamiseksi päiväkodin pihan ja Karsserisiipeen johtavan reitin välille rakennettiin aita. Tilat avataan yleisölle vuonna 2018 ja niitä tullaan esittelemään vain opastetusti ryhmille.

3 Toiminnallinen tuloksellisuus

Maailmanperintökohteen rakennuksia ja ympäristöä hoidetaan kestävästi. Ilmastonmuutos rasittaa linnoituksen rakenteita niin, että korjausväli lyhenee kiihtyvällä tahdilla. Kunnostusohjelmaa on toteutettu siten, että vajaakäytössä olevat tai korjauksien takia tyhjiillään olevat tilat saadaan käyttökuntoon mahdollisimman nopeasti.

Suomenlinnan hoitokunnan tulot kertyvät pääosin asuin-, palvelu- ja työtiläkäytössä olevista rakennuksista. Nähtävyytenä olevat linnoitusrakenteet eivät tuo vuokratuloja hoitokunnalle, mutta ovat oleellinen osa Suomenlinnan vetovoimaa ja paikallistaloudellista vaikuttavuutta. Vuokratuottoja kasvatetaan vuokrattavan tilan määrää lisäämällä ja vuokraustoimintaa tehostamalla. Vuoden 2017 aikana selvitettiin Suomenlinnan vuokrataso ja vuokrattavien tilojen tavoitevuokrat.

Tavoitteet 2017:

Energiätehokkuuden lisääminen (tulostavoite 5)

	Toteuma 2017	Tavoite 2017	Toteuma 2016	Toteuma 2015
Lämmön talteenoton lisääminen - ilmanvaihtokoneiden uusiminen ja lisääminen (kpl)	1	1		
Energiätehokkuuskoulutus vuokralaisille – tietoisuus (kpl)	Koulutuskokonaisuudet on laadittu. koulutukset alkaneet	4		

Energian säästöä parantavia ohjeita koottiin tietoiskuuennoksi vankilaa, asukkaita ja muita toimijoita varten. Suunniteltiin kolme koulutustapahtumaa. Koulutusten toteutus siirtyi vuodelle 2018.

Hoitokunnan vuokratilojen kunnossapito tehostuu (tulostavoite 6)

	Toteuma 2017	Tavoite 2017	Toteuma 2016	Toteuma 2015
Asuntojen käyttöaste, %	94,2	95,9		
Vuokratuottojen kasvu	Selvitys asuinhuoneistojen vuokratasosta laadittiin.	Laaditaan selvitys vuokratasosta		
Reagointiaika kunnossapidon palvelupyyntöihin	1,4 - 4,2 työpäivää	1,5 työpäivää		
Vikakorjausten läpimenoaika	4,2	3 – 5 työpäivää		

Kuvaus tilojen vuokrausprosessista laadittiin eri yksiköiden kesken. Prosessin nopeuttamisen jalkauttaminen käynnistettiin. Asuntojen käyttöaste% jäi asetetusta tavoitteesta. Asuntojen käyttöaste 2017 oli 94,2%. Vuoden aikana suoritettiin yhteensä 55 asunnossa korjaustöitä (vuonna 2016 30 asuntoa ja 2015 25 asuntoa). Tyhjiillään asunnot olivat keskimäärin 4,0 kuukautta (2016 5,6 kuukautta ja 2015 4,2 kuukautta). Vuoden aikana järjestettiin yksi asunnonhakukierros, jossa oli 12 asuntoa haettavana ja hakijoita oli 789.

Vuokratuottojen kasvu vuonna 2017 oli -1 % (vuonna 2016 kasvua oli 1 % ja vuonna 2015 kasvua oli 7,6 %). Asuinhuoneistojen vuokratuotto nousi 3,2 %, ja liikehuoneistojen laski 6,5 %. Ilman Miinaluokka-huoneiston ylimääräisiä vuokria vuonna 2016, liikehuoneistojen nousu vuonna 2017 olisi 0,2 %.

Reagointiaika kunnossapidon palvelupyyntöihin jäi tavoitteesta. Reagointiaika vaihtelee tehtävän luonteen vuoksi. Järjestelmässä on muun muassa palvelupyöntöjä, jotka eivät vaadi kiireellistä reagointia. Tämä aiheuttaa taulukossa olevan suurehkon hajonnan. Suurin osa palvelupyynnöistä kuitenkin alittaa selvästi tavoitearvon.

Vikakorjausten läpimenoaika on tavoitteen mukainen.

Muut toimenpiteet ja tulos 2017:

Asuinkiinteistöjen laajojen korjaustarpeiden määrittely ja ohjelmointi

Vuonna 2017 tehtiin E12:n julkisivukorjaus, mikä käsitti myös ikkunoiden korjauksen. Länsi-Mustasaaren asuinrakennusten julkisivukorjauksia jatketaan vuonna 2018 asuinrakennusten E3-E5 julkisivurappausten paikkauskorjauksella. Ikkunoiden korjaustarve ja kustannusarvio laadittiin yhdessä kunnossapitopalveluiden kanssa. Työohjelmaan sisältyy kattojen ja julkisivujen korjausten ohella myös saunojen korjauksia.

Tehostetaan henkilöstön ympäristötietoisuutta

Suomenlinnan hoitokunta läpäisi WWF:n toteuttaman toimistotarkastuksen. Kaikki Suomen Green Office -verkostoon kuuluvat toimistot vastaavat joka vuosi Kulutustapamittari-kyselyyn. Kyselyllä testataan henkilöstön ympäristötietoisuutta. Kertomusvuonna Suomenlinnan hoitokunnan ympäristöosaaminen oli huippuluokkaa, sillä vastauksemme nostivat meidät parhaaksi toimistoksi kaikkien vastanneiden joukosta.

3.1. Maksullisen palvelutoiminnan tulos ja kannattavuus

1. Kustannusvastaavuustaulukko

	Toteuma 2017	Tavoite 2017	2016	2015
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
- maksullisen toiminnan myyntituotot	369 857		469 954	457 456
- maksullisen toiminnan muut tuotot	5 983 185		6 046 650	5 962 493
Tuotot yhteensä:	6 353 042	6 500 000	6 516 604	6 419 949
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset				
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 461 399		1 402 718	1 374 285
- henkilöstökustannukset	835 164		593 323*	460 135*
- vuokrat	5 700		54 052	773
- palvelujen ostot	650 091		1 141 111	888 363
- muut erilliskustannukset	344 300		287 795	262 738
Erilliskustannukset yhteensä	3 296 654	3 500 000	3 478 998	2 986 293
KÄYTTÖJÄÄMÄ	3 056 388	3 000 000	3 037 606	3 433 655
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista				
- tukitoimintojen kustannukset	73 901		109 176	65 399
- poistot	2 683 423		2 578 223	2 492 912
- korot jäljellä olevalle omaisuudelle (0,0%)	0		136 486	411 922
- muut yhteiskustannukset	408 269		283 030	319 837
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	3 165 593	3 200 000	3 106 914	3 289 170
Kokonaiskustannukset yhteensä	6 462 247	6 700 000	6 585 913	6 275 463

KUSTANNUSVASTAAVUUS	-109 205	- 200 000	-69 309	144 485
Kustannusvastaavuusprosentti	98 %	97 %	99%	102%
Käytetty MPL 7.1 § mukainen hintatuki				
KUSTANNUSVASTAAVUUS HINTATUEN JÄLKEEN	-109 205	-200 000	-69 309	144 485
Käytettävissä ollut MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki				

Tuotot vähenivät vuonna 2017 noin 150 000 €, johtuen pääasiassa Staran kanssa solmitun sopimuksen rahallisesta pienenemisestä sekä vuokratulojen tippumisesta. Henkilöstökustannukset palasivat oikealle tasolle Kieku-järjestelmään siirtymisen vaikeuksien jälkeen. Kertomusvuonna panostettiin omaan työhön vuosikorjauksissa, joten palvelujen ostot vähenivät vertailuvuosiin nähden. Henkilöstökustannusten oikea taso näkyy myös nousseissa yhteiskustannuksissa, jotka lasketaan maksullisen palvelutoimintaan kohdistuneista tunneista suhteessa koko henkilöstökustannuksiin. Poistojen nousu johtui pääosin vuoden 2016 lopussa valmistuneista suurista kohteista, kuten Lonnan rakennuksista, joista aloitettiin poistot kertomusvuonna. Yhteiskustannusten nousua kompensoi tämänhetkinen korkojen nollassa. Korkojen mahdollisesti noustessa, merkitys kustannusvastaavuuslaskelmaan on huomattava, suuren kansallisuusomaisuuden kulluvan rakennuskannan takia.

2. Kiinteistönhoidon maksullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuus

	Toteuma 2017	Tavoite 2017	2016	2015
Tuotot yhteensä	369 857	450 000	469 954	457 456
Erilliskustannukset yhteensä	161 648	250 000	162 180	54 561*
<i>Käyttööäämä</i>	208 209	200 000	307 774	402 895
- tukitoiminnot ja muut yhteiskustannukset	83 356		78 346	34 769
- poistot ja korot jäljellä olevalle omaisuudelle	8 501		3 671	2 894
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	91 857	80 000	82 017	37 663
Kokonaiskustannukset yhteensä	253 505	330 000	244 197	92 224
Kustannusvastaavuus	116 352	120 000	225 757	365 232

Maksullisena palvelutoimintana virasto tekee viheralueiden, kulkuväylien ja rantojen hoitotyötä Helsingin kaupungin rakennusviraston katu- ja puisto-osastolle, Staralle, Helsingin kaupungin liikuntavirastolle, Helsingin seurakuntayhtymälle sekä eräille yrityksille ja yksityisille kiinteistönomistajille.

Kertomusvuonna kiinteistönhoidon tuotot pienenevät n. 100 000 € Staran kanssa solmitun uuden, kolmi-vuotisen sopimuksen vuoksi. Sopimus on suurin kiinteistönhoidon sopimuksista, joten tuottojen lasku oli

huomattava 21,3 %. Kustannusten pysyessä samalla tasolla edelliseen vuoteen verrattuna, myös kustannusvastaavuus laski huomattavasti, lähes puoleen, vertailuvuoteen nähden.

3. Kokous- ja juhlatilojen vuokrauksen kustannusvastaavuus

	Toteuma 2017	Tavoite 2017	2016	2015
Tuotot yhteensä:	283 728	280 000	281 426	278 610
Erilliskustannukset yhteensä	298 490	220 000	225 111	219 155
<i>Käyttäjäämä</i>	-14 762	60 000	56 315	59 455
- tukitoiminnot ja muut yhteiskustannukset	61 635		47 754	68 737
- poistot ja korot jäljellä olevalle omaisuudelle	84 837		89 570	96 165
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	146 472	150 000	137 324	164 902
Kokonaiskustannukset yhteensä	444 962	370 000	362 435	384 057
Kustannusvastaavuus	-161 234	-90 000	-81 009	-105 447

Kokous- ja juhlatilojen teknistä palvelutasoa nostettiin mm. valokuituverkkojen asentamisella Pirunkirkkoon, Tenalji von Ferséniin ja Ruutikellariin. Lisäksi Fersénin keittiö uudistettiin. Asiakasryhmien aiheuttamat päivystyskäynnit ilta- ja yöaikaan sekä tilavuokraajien häiriökäytös nostivat kuluja. Fersénin WC-tilojen palotapahtuma heinäkuussa johti mittavaan korjausurakkaan syystalvella 2017. Lisäksi kokous- ja juhlatiloja palvelevan WC:n perusparannus viemärintitöineen kasvatti kustannuksia. Tykistön maneesin muutostyöt sotamuseon määräaikaista kaksivuotiskautta varten kohdentui tähän kustannuspaikkaan.

4. Huoneenvuokrauksen kustannusvastaavuus

	Toteuma 2017	Tavoite 2017	2016	2015
Tuotot yhteensä:	5 699 457	5 770 000	5 765 224	5 683 882
Erilliskustannukset yhteensä	2 836 516	3 030 000	3 091 707	2 708 142
<i>Käyttäjäämä</i>	2 862 941	2 740 000	2 673 517	2 975 740
tukitoiminnot ja muut yhteiskustannukset	337 179		266 106	278 729
poistot ja korot jäljellä olevalle omaisuudelle	2 590 085		2 621 467	2 804 875
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	2 927 264	2 970 000	2 887 573	3 083 604
Kokonaiskustannukset yhteensä	5 763 780	6 000 000	5 979 280	5 781 746
Kustannusvastaavuus	-64 323	-230 000	-214 056	-107 864

Huoneenvuokrauksen tuotot laskivat hieman, mutta kustannusten ja korkojen laskiessa enemmän, kustannusvastaavuuden alijäämäisyys pieni.

4 Tuotokset ja laadunhallinta

Tässä kappaleessa arvioidaan Suomenlinnan hoitokunnan laatu- ja arviointijärjestelmän laatutavoitteiden toteutumista luomalla katsaus kertomusvuonna tehtyihin toimenpiteisiin.

4.1 Käytöhallinta

Suomenlinnan tiloja ja aluetta käytetään toimintoihin, jotka noudattavat strategisissa suunnitelmissa määritellyjä periaatteita. Tilat pyritään saamaan Suomenlinnan kehittämistavoitteiden mukaiseen käyttöön viipymättä lainsäädännön ja suojelutavoitteiden asettamissa rajoissa.

Laatutavoitteet:

1. Henkilöstö tuntee käytöhallinnan periaatteet. Ne ovat selvillä tärkeimmille kumppaneille. Sopivia käyttäjiä etsitään aktiivisesti. Käyttäjät valitaan avoimesti ja tasapuolisesti.
2. Käyttötarkoituksen valintaprosessi noudattaa strategisten suunnitelmien periaatteita. Käyttäjän valintaprosessi on avoin, nopea ja tasapuolinen strategisten tavoitteiden puitteissa. Kasvavien kävijämäärien tarpeiden ja vaikutusten hallinta.

Toimenpiteet ja tulos 2017:

Liikenteen osalta edistysaskel on lauttarannan peruskorjauksen yhteydessä rakennettu asukasportti, joka helpottaa suomenlinalaisten kulkemista ruuhka-aikoina. Kesällä alkoi sähköpyörätaksikoilu, joka lisää linnoituksen esteettömyyttä. Liikuntamaneesin osalta allekirjoitettiin määräaikainen kaksivuotinen vuokraus Sopimus Senaatti-kiinteistöjen kanssa, maneesi tulee sotamuseon näyttelytilaksi.

Tulossopimuksen mukaisista toimenpiteistä tehtiin asukasohjeiston uusiminen. Vuokrausprosessin parantaminen ja nopeuttaminen aloitettiin, samoin asuntoremonttien läpiviemisen tehostaminen.

Käytöhallinnan ja kävijähallinnan yhteistyö oli tiivistä ja sitä tukee käytöhallinnan asiantuntijaryhmä, joka kokoontui kertomusvuonna kuusi kertaa. Keskeiset kehittämishankkeet ovat asiakkuuksien vastuuttaminen ja säännöllinen yhteydenpito heidän kanssaan sekä vuokrausprosessin kehittäminen. Toimijaohjeiston uusiminen aloitettiin ja toimijoiden Exranet avattiin. Myös vuosittaiset strategiset toimijatapaamiset aloitettiin.

4.2 Restaurointi ja maisemankunnostus

Rakentaminen ja kulttuuriympäristön ylläpito ja restaurointi säilyttävät maailmanperintöarvoa. Toiminta on suunnitelmallista sekä budjettiin ja aikatauluihin sitoutunutta. Restauroinnissa ja maisemankunnostuksessa edistetään tutkimus- ja koulutusyhteistyötä vuorovaikutuksessa yhteistyökumppaneiden kanssa.

Laatutavoitteet:

1. Rakennushankkeiden osapuolet ymmärtävät maailmanperintöarvojen säilymiseen vaikuttavat tekijät rakentamisessa ja ovat sitoutuneet noudattamaan säilyttävän korjauksen periaatteita. Rakentamisen ja restauroinnin laatu vastaa suojelukohteen tavoitteita ja kestää kriittisen asiantuntija-arvioinnin.
2. Rakentamisen vastuut ovat selkeät ja prosessin kulku yksiselitteinen. Hankkeet toteutetaan sovittussa aikataulussa ja budjetissa.
3. Perinteisten rakennusmateriaalien ja menetelmien käyttötaidot vahvistuvat. Työmenetelmien ja materiaalien valinnassa hyödynnämme alan tutkimustuloksia ja osallistumme tutkimushankkeisiin.
4. Kulttuuriympäristön ylläpito- ja restaurointihistoria tunnetaan. Valitut toimenpiteet ovat perusteltuja, ja ne säilyttävät linnoitukselle ominaisia ajallisia kerrostumia.
5. Kulttuuriympäristön ylläpito- ja restaurointitöiden ohjelmointi ja dokumentointi on jatkuvaa.

Toimenpiteet ja tulos 2017:

Työohjelma toteutui kertomusvuonna suunnitellusti kustannusten ja aikataulun osalta. Asuntokorjausten työnjakoa restaurointi- ja kunnossapitoyksiköiden välillä selkeytettiin yksiköiden yhteisissä palaverissa ja asuntokorjaustyöryhmässä. Korjausvelan selvittäminen aloitettiin. Selvitysten jälkeen käynnistettiin hanke-suunnittelu Merivartioaseman muuttamiseksi Rajavartiolaitoksen, Poliisin ja Tullin yhteiskäyttöön. Tunnelihanke saatiin vietyä loppuun vuoden 2017 aikana ja se avataan alkuvuoden 2018 aikana. Lonnan sauna otettiin käyttöön ja muut työt toteutuivat suunnitellusti. Länsi-Mustasaaren arkkitehtuurikilpailu ratkaistiin ja sen jatkosuunnittelu käynnistyi voittaneen ehdotuksen pohjalta.

Sisäilmaselvityksiä, -parannuksia ja toimenpide-ehdotuksia tehtiin asuinhuoneistoissa ja juhlatiloissa. Vuoden 2017 lopussa jokaisessa huoneistossa on korvausilmaventtiilit.

Kustaanmiekkan vallien korjaaminen eteni suunnitellusti ja työt jatkuvat talven 2017-2018 ajan. Pääreitin osalta Helsingin kaupungin rakennusvirasto (HKR) laati selvityksen, jonka tekemistä hoitokunta on koordinoit ja ohjannut.

Arkistointityötä jatkettiin telakka-alueen osalta, samalla kerättiin aineistoa sähköistä tiedonhallintaa varten. Upseerikerhon rakennushistoriaselvitys aloitettiin ja se valmistuu helmikuussa 2018. Mittausdokumentointeja laserkeilauksen ja fotogrammetrian avulla tehtiin käynnissä oleviin ja tuleviin hankkeisiin. Työhön sisältyi myös maastomallien tekemistä ja sisätilojen dokumentointia.

Hoitokunta osallistui kertomusvuoden aikana ICOMOS:n tiedekomitean konferenssiin Firenzessä sekä ICOFORT:n seminaariin Tromssassa. Marraskuussa Suomenlinnan hoitokunta oli mukana perustamassa Effort-linnoitusverkostoa. Suomenlinnassa järjestettiin marraskuussa yhteistyössä SAFAn, Museoviraston ja Senaatti-kiinteistöjen kanssa Puuseminaari, joka keräsi Suomenlinnaan lähes 150 osallistujaa. Useita arkkitehtuuri-, restaurointi- ja viheralan opiskelijaryhmiä sekä kansainvälisiä restaurointi- ja suojelualan asiantuntijoita kävi tutustumassa restaurointipalvelujen toimintaan. Hoitokunta käynnisti yhteistyössä Helsingin kaupungin kanssa Puistokummitoiminnan Suomenlinnassa.

4.3 Kunnossapito

Kunnossapitopalvelut takaavat kiinteistöjen käytettävyyden ja pitkän käyttöiän. Kulttuuriympäristön maisemanhoito säilyttää Suomenlinnan maailmanperintöarvoa. Pidämme Suomenlinnan kiinteistöt siisteinä ja viihtyisinä. Jätehuolto toimii jätehuoltosuunnitelman mukaisesti.

Laatutavoitteet:

1. Suomenlinnan kunnostus- korjaustyöt tehdään laadukkaasti, kestävästi ja kerroksellisuus huomioiden. Säilytetään linnoituksen moninaisuus ja valitaan kunnossapidon toimenpiteet sitä tukevasti.
2. Hoidetaan kulttuurimaisemaa ja infrastruktuuria paikan hengen mukaisesti.
3. Vastataan ympäristönhoitovelvoitteista.
4. Tilat ovat siistit ja hygieeniset ja käyttäjäpalaute on positiivista. Siivous ylläpitää terveellistä sisäilmaa ja pintarakenteiden arvon säilymistä. Ympäristökuormitus on minimoitu. Jätehuollon kokonaisuunnitelma on tehty.
5. Lisäämme energiatehokkuutta. Estämme rakenteiden ja talotekniikan vaurioiden syntymisen harjoittamalla ennakoivaa kiinteistöhuoltoa.

Toimenpiteet ja tulos 2017:

Kunnossapidon keskeisimmät toimenpiteet on esitetty tulostavoitteiden osalta kappaleissa 2 ja 3.

4.4 Maailmanperintötoiminta ja yleisöpalvelujen laatu

Matkailu ja sen generoimat rahavirrat edistävät Suomenlinnan suojelua. Hyvin resursoitu Suomenlinna säilyttää autenttisen luonteensa ja maailmanperintökohteen tarkoituksen mukaisesti tuottaa kävijöille hyvinvointia ja näyttää muille kulttuuriperintökohteille esimerkkiä.

Laatutavoitteet:

1. Matkailun vaikutusten hallinta ja hyötyjen kotiuttaminen
2. Laadukkaan kävijäkokemuksen ylläpitäminen
3. Kesäkohteesta ympärivuotiseksi kohteeksi
4. Verkostomaisen toiminnan kehittäminen
5. Maailmanperintöarvoista viestiminen

Toimenpiteet ja tulos 2017:

Maailmanperintötoimintaa ja yleisöpalveluita kehitettiin yhdessä Suomenlinnan verkoston toimijoiden kanssa maailmanperintökohteen hoitosuunnitelman ja Kestävän matkailun strategian mukaisesti. Kestävän matkailun periaatteiden seuraamiseen käytetyt mittarit saatiin määriteltyä. Suomenlinnan hoitokunta osallistui matkailun verkostoihin Suomen, Helsingin ja Suomenlinnan tasoilla. Virasto oli aktiivisena toimijana järjestämässä yhteistyössä eri kumppaneiden kanssa asiantuntijaseminaareja sekä verkosto- ja markkinointitilaisuuksia. Kertomusvuonna hoitokunta otti käyttöön kaikille Suomenlinnan matkailutoimijoille avoimen Extranetin, joka helpottaa yhteistyötä.

Hoitokunta jatkoi toimintakertomusvuonna aktiivista osallistumista oppilaitosyhteistyöhön erityisesti maailmanperintökohteen esittelyn ja kestävän matkailun kehittämisen näkökulmista. Suomenlinnassa vieraili yli 400 opiskelijaa opettajineen yli kymmenestä eri oppilaitoksesta. Hoitokunta osallistui aktiivisesti myös Nordic World Heritage Associationin ja Suomen maailmanperintökohteiden yhdistyksen toimintaan. Jälkimmäinen yhdistys aloitti kertomusvuonna Museoviraston myöntämän rahoituksen turvin Suomen maailmanperintökohteiden yhtenäisen kävijätutkimuksen tekemisen. Suomenlinnan osalta tutkimus toteutetaan 2018.

Matkailuneuvonnassa keskityttiin vähentämään tarvetta vastailla usein toistuviin kysymyksiin henkilökohtaisena palveluna. Rantakasarmen johdantonäyttelyä uudistettiin helpotajuisemmaksi ja sitä laajennettiin lautan odotustilaan, missä matkailijat saavat tietoa päänähtävyyksien sijainnista myös silloin kun matkailuneuvonta on suljettuna. Matkailuneuvonta kehitti TripAdvisorin käyttöä osana kävijäviestintää vastaamalla aktiivisesti kysymyksiin ja palautteisiin. Merkittävä kehittämisaskel oli myös Interpretaatioselvityksen valmistuminen. Sen pohjalta laaditaan toimenpideohjelma esittelyn kehittämiseksi.

Suomen itsenäisyyden juhluvuosi näkyi kokous- ja juhlatilojen myyntipalvelussa vilkkaana. Kokous- ja juhlatilojen tekniikkaa nykyaikaistettiin, markkinointia uudistettiin ja hinnoittelussa vastattiin asiakastoiveeseen ottamalla käyttöön puolipäivähinnoittelu.

Itsenäisyyden juhluvuoden kunniaksi saatiin valmiiksi myös Venäläinen Viapori -verkkonäyttely. Hoitokunta tuki ja koordinoi Suomenlinnassa erilaisia juhluvuoden teemaa käyttäneitä tapahtumia, kuten esimerkiksi Suomenlinnan koulun ja päiväkodin yhteinen Suomi 100 -musiikkiteatterinäytös juhlatila Tenalji von Fersenissä, Suomen luonnon päivän juhla ja Philomela-kuoron konserttisarja. Suomenlinnassa järjestettiin myös

uusia, Suomenlinnan kulttuuriperintöarvoihin hyvin sopivia tapahtumia, kuten Ursan ja Ehrensvärd-seuran yhteistyössä järjestämät erilaiset kaupunkiympäristöjen pimeyteen ja valaisuun liittyvät opastetut kävelyt.

Suomenlinnan hoitokunta tarjosi kertomusvuonna aikaisempaa enemmän mahdollisuuksia osallistua maailmanperintökohteen säilyttämiseen ja esittelyyn. Kansainvälinen, nuorille suunnattu kahden viikon World Heritage Volunteers järjestettiin elokuussa jo kolmantena peräkkäisenä vuonna. Vapaaehtoistoimintaa laajennettiin helsinkiläisille puistokummitoiminnan kautta. Suomenlinnan asukkaalle tarjottiin mahdollisuuksia osallistua kotiympäristönsä kunnossapitoon. Yrityksille tarjottavia kunnossapitoon liittyviä tyky-tapahtumia pilotoitiin.

4.5 Hallinto ja isännöinti

Taloutta hoidetaan kustannustehokkaasti, suunnitelmallisesti, kestävästi ja vastuullisesti. Käytössämme on tarkoituksenmukaiset järjestelmät tiedon johtamiseen, säilyttämiseen ja arviointiin. Käytössämme oleva teknologia tukee päivittäistä toimintaa sekä viraston strategisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista. Isännöintipalvelut ylläpitää Suomenlinnaa elinvoimaisena kaupunginosana ja maailmanperintökohteena.

Laatutavoitteet

1. Taloudelliset resurssit riittävät ydintehtävien suorittamiseen, ja resurssit jaetaan valittujen painopisteiden mukaisesti. Varmistamme ennakoivan, kustannustehokkaan, tuloksellisen ja taloudellisen taloushallinnon hyödyntämällä tehokasta kustannuslaskentaa ja raportointia
2. Tiedonhallinnan kokonaisratkaisu tuo henkilöstölle helpon pääsyn tarvitsemaansa tietoon. Perustieto on helppo löytää.
3. Käytössä oleva teknologia ja tietohallintoratkaisut edistävät tuloksen tekoa. Organisaation ja asiakkaiden/sidosryhmien välinen vuorovaikutus on avointa ja aktiivista.
4. Suomenlinna on elinvoimainen, turvallinen ja monipuolinen asuinympäristö. Isännöintipalvelut ovat toimivat ja käytössä on selkeät sopimuskäytännöt. Tiloja käytetään käyttötarkoituksenmukaisesti.

Toimenpiteet ja tulos 2017:

Toiminnan ja talouden osavuosisikatsaukset valmistuivat toukokuussa ja syyskuussa. Niistä raportoitiin johtokuntaa kesäkuussa ja lokakuussa. Osavuosisikatsaukset sisälsivät talousennusteen, toiminnan tavoitteiden ja toimenpiteiden tilannekatsauksen, koulutusraportin, htv-ennusteen sekä viraston työhyvinvoinnin tilannekatsauksen. Kieku-raportointikoulutuksia pidettiin esimiehille ja projektinvetäjille.

Vuonna 2017 valmisteltiin asian- ja asiakirjahallinnan toimintaohje sekä Dynasty-asianhallintajärjestelmän toimintatapaohje, jotka hyväksyttiin johtoryhmässä keväällä 2017. Restaurointipalveluiden pysyvästi säilytettävien kohteiden arkisto-ohje päivitettiin, samalla on valmistauduttu hoitokunnan pysyvästi säilytettävän restaurointiin liittyvän asiakirjakokonaisuuden pysyväisarkistointiin yhteistyössä Kansallisarkiston kanssa.

Hoitokunnan tiedonhallintasuunnitelma, joka sisältää asiakirjojen käsittelyohjeet ja säilytysajat, päivitettiin syksyllä 2017. Samalla on valmistauduttu tiedonohjaussuunnitelmaan kirjaamiseen, mikä toteutetaan työpajoissa yksiköittäin vuoden 2018 alussa.

Kertomusvuonna laadimme digitaalisen kehittämisen suunnitelman (digisuunnitelma). Sitä varten päivitettiin hoitokunnan käytössä olevien keskeisten tietojärjestelmien ja tietovarantojen portfolio vastaamaan nykytilannetta. Tietojärjestelmien ja -varantojen omistajuuksien määrittely ja digisuunnitelman dokumentaatio luotiin.

Asukastyytyväisyys on vuokralaiskyselyn 2017 mukaan 3,81/5.0, joten tavoite ylittyi merkittävästi. Mittasimme ja kehitimme vuoden aikana asukastyytyväisyyttä säännöllisesti (sisäinen ja ulkoinen asiakas). Seurasimme hallinnon sisäisten asiakkaiden tyytyväisyyttä kyselyiden avulla. Vuoden aikana järjestettiin kaksi asukasiltaa. Asukasyhteistyökokouksia järjestettiin säännöllisesti kahden kuukauden välein.

5 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

5.1 Yleistä

Henkilöstöpolitiikkamme tukee strategisia tavoitteitamme ja henkilöstön työhyvinvointia. Osaamisen kehittäminen on jatkuvaa ja yhteistyö tuloksekasta. Työskentelemme ratkaisukeskeisesti. Viestintämme tukee viraston strategisten tavoitteiden ja ydintehtävien toteutumista. Viestimme avoimesti, suunnitelmallisesti, ymmärrettävästi ja oikeaan aikaan. Johtaminen on valmentavaa henkilöstöjohtamista ja ammattimaista prosessi- ja projektijohtamista. Toiminta on ennakoivaa ja suunnitelmallista. Muutokset perustuvat kattavaan tietoon ja organisaation kokonaistavoitteeseen. Toimintaprosessimme ovat selkeitä, virtaviivaisia ja tehokkaita. Prosessimme toimivat asiakaslähtöisesti.

Laatutavoitteet

1. Meillä on osaava henkilöstö ja riittävät henkilöstöressurssit. Henkilöstö voi hyvin. Henkilöstön osaamisen kehittäminen lähtee strategiasta.
2. Teemme tuloksekasta yhteistyötä luottamuksen ja keskinäisen arvostuksen ilmapiirissä. Keskiytymme työntekoon. Tuemme toisiamme. Meillä on yhteinen päämäärä.
3. Ymmärrämme, että viestintä on yksi organisaation tärkeimmistä menestystekijöistä.
4. Organisaatorakenne tukee työntekoa. Koko henkilöstö ymmärtää ja hyväksyy päätöksentekoprosessin ja vastuut.
5. Motivoitunut henkilöstö ja projektikumppanit tekevät hyvää toiminnallista tulosta ja ovat ylpeitä tekemästään työstä.

6. Teemme oikeita asioita, ja saavutamme organisaation tavoitteet suorittamalla toimenpiteet oikeaan aikaan ennakoivalla lähestymistavalla.
7. Arvioimme toimintamme tuotoksia ja tuloksia ja sitä kautta strategian ja toiminnan laatua, minkä perusteella löydämme oikeat kehittämiskohteet ja teemme tarvittavat muutokset.

Tavoitteet 2017:

Parannetaan työtyytyväisyyttä ja kehitetään osaamista (tulostavoite 7)

	Toteuma 2017	Tavoite 2017	Toteuma 2016	Toteuma 2015
Kokonaistyötyytyväisyysindeksi (VMBaro)	3,71	3,7	3,5	3,5
Koulutukseen käytetyt työpäivät/htv	5,5	4		

Viraston kokonaistyötyytyväisyys oli korkealla tasolla saavuttaen kertomusvuonna historian korkeimman kokonaisindeksin. Myös osaamisen kehittämiseen panostettiin merkittävästi muun muassa osallistumalla ulkoisiin koulutuksiin. Kertomusvuoden aikana järjestettiin myös useita koulutustilaisuuksia Suomenlinnassa.

Parannetaan johtamista (tulostavoite 8)

	Toteuma 2017	Tavoite 2017	Toteuma 2016	Toteuma 2015
Johtajuusindeksi (VMBaro)	3,4	3,5	3,2	3,2

Kokonaisjohtajuusindeksi nousi kertomusvuonna edellisestä vuodesta, mutta asetettua tavoitetta ei aivan saavutettu.

Toimenpiteet ja tulos 2017:

Työtyytyväisyyskyselyn VMBaron perusteella yksiköt laativat vuodelle 2017 omat työhyvinvointitavoitteet, joita seurattiin vuoden aikana säännöllisesti. Henkilöstölle järjestettiin kaksi työyhteisötaitokoulutusta joulukuussa 2017. Viraston yhteistoiminnan ja työsuojelun yhteinen ryhmä (YTTS-ryhmä) kokoontui kuukausittain. Virastossa oli käytössä myös työyhteisösovittelu.

Viraston esimiesten ja projektijohdon kehittämispäivät pidettiin Vierumäellä tammikuussa 2017. Päivien teemoina olivat projektien ja prosessien läpivienti, haasteet esimiesten ja työntekijöiden sekä tiimin kohtaamisissa, tuloksiin sytyttävän esimiestyön elementit ja resilienssin ominaispiirteet. Esimiestapaamisia järjestettiin vuoden aikana viisi. Niissä käsiteltiin mm. varhaisen välittämisen mallia, strategian uudistamista, tulevaisuuden ydinkompetensseja ja osaamisen kehittämistä sekä henkilökohtaisten tulostavoitteiden asettamista.

Johtoryhmälle järjestettiin johtoryhmätyön valmennusta. Kevään 2017 aikana johtoryhmä kokoontui valmennukseen kolme kertaa. Syksyllä valmennusta ei toteutettu. Esimiehille järjestettiin henkilökohtaista viestintävalmennusta, jonka toteutuksesta vastasi viestintäpäällikkö. Esimiesten viestintävalmennus alkoi maaliskuussa, jolloin viraston esimiehet osallistuivat valmennuksen aloituspäivään. Esimiehille järjestettiin tämän jälkeen kaksi henkilökohtaista valmennusta.

5.2 Henkilöstö lukuina

Henkilötyövuodet

	2017	2016	2015
Henkilötyövuosien määrä	76,8	76,1	78,8

Henkilöstömäärä

	2017	2016	2015
Naiset	33	32 (42 %)	27
Miehet	42	44 (58 %)	42
Yhteensä	75	76 (+10,1 %)	69

Henkilöstömäärä on 31.12.2017 työ- tai virkasuhteessa olevien henkilöiden lukumäärä. Kertomusvuoden aikana työntekijöitä oli yhteensä 114.

Keski-ikä ja ikäjakauma

	2017	2016	2015
Keski-ikä	47,5	47,7	49,1
Naiset	44,2	45,2	44,8
Miehet	49,5	49,5	51,8

Valtiolla keski-ikä vuonna 2017 oli 46,3.

Henkilöstömäärät ikäluokittain

	2017	2016	2015
15–24	3	3	-
25–34	12	12	10
35–44	14	12	13
45–54	20	22	20
55–64	25	25	23
65-	1	2	3

Eniten henkilöstöä on ikäryhmässä 55–64-vuotiaat, joiden osuus koko henkilöstöstä on 33 %. Tämä huomioidaan jatkuvasti henkilöstösuunnittelussa ennakoiden.

Koulutustaso

	2017	2016	2015
Koulutustaso	4,2	4,2	4,1
Naiset	4,9	4,9	5,0
Miehet	3,7	3,6	3,8

Koulutustasoindeksi oli 4,2. Vastaava luku valtiolla oli 5,3. Iso osa viraston työntekijöistä on fyysistä työtä tekeviä henkilöitä, joilla on alan ammattitutkinto. Tämä on selkeä erityispiirre, jonka vuoksi hoitokunta eroaa valtaosasta valtionhallinnon virastoista.

Vakinainen ja määräaikainen henkilöstö 31.12.2017

	2017	2016	2015
Vakinaiset	63	65	58
Naiset	25	23	19
Miehet	38	42	39
Määräaikaiset	12	11	11
Naiset	8	9	8
Miehet	4	2	3

Määräaikaiset työntekijät toimivat sijaisina sekä kausityöntekijöinä ulkoalueiden hoidossa ja matkailuneuvonnassa. Työpalvelusta suoritti vuonna 2017 neljä siviilipalvelusmiestä, jotka työskentelivät hallinto- ja lakipalveluissa ja restaurointipalveluissa. Restauroinnissa oli töissä kaksi työllisyysmäärärahalla palkattua henkilöä ja yksi henkilö oli palkattomassa työkokeilussa.

Koko- ja osa-aikaiset työntekijät

	2017	2016	2015
Kokoaikaiset	67	69	66
Naiset	27	27	25
Miehet	40	42	41
Osa-aikaiset	8	7	3
Naiset	6	5	2
Miehet	2	2	1

Osa-aikaisuuden perusteena olivat perhevapaat, kuntoutustuet ja osatyökyvyttömyyseläkkeet.

Työvoimakustannukset

	2017	2016	2015
Palkkasumma, €/vuosi	3 165 911,1	3 169 084,6	3 301 084,7
Henkilösivukulut, €/vuosi	538 396,4	538 964,2	6 39 899,6
josta eläkekulut, €/vuosi	479 533,7	499 543,2	613 587,6
Kokonaistyövoimakustannukset, €/vuosi	3 704 307,6	3 832 378,6	4 075 541,4

Tehdyn työajan palkkojen % - osuus palkkasummasta	73,4	77,1	77,5
Välilliset työvoimakustannukset, €/vuosi	1 306 070,0	1 390 224,7	1 517 987,3
Välillisten työvoimakustannusten %-osuus tehdyn työajan palkoista	59,4	56,9	59,4
Henkilötyövuoden hinta	48 219,7	50 372,9	51 704,2

Välillisten työvoimakustannusten %-osuus tehdyn työajan palkoista oli 59,4 kun valtiolla vastaavaa luku oli 49,6. Henkilötyövuoden hinta vuoden aikana oli 48 219,7 (työvoimakustannukset euroa/htv). Vastaava luku oli valtiolla 57 518,3

Sairauspoissaolot

	2017	2016	2015
Sairauspoissaolot pv/htv	11,5	12,6	15,1
Sairaustapauksien lukumäärä	219	217	153

Sairauspoissaoloja henkilötyövuotta kohden oli 11,5 työpäivää, kun valtiolla vastaava oli 8,4 työpäivää. Kokonaislukua nostaa jonkun verran kertomusvuonna muutaman työntekijän pitempi poissaolo.

Koulutus

	2017	2016	2015
Henkilöstökoulutukseen osallistuneet (hlö)	57	72	60
Päivien lukumäärä	444	493	279
Koulutus ja kehittäminen, työpäivää/htv, Koulutus ja kehittäminen, €/htv	5,5 1387,2	6,48 1205,5	3,54 1313,7

Henkilöstön osaamisen kehittämiseen panostettiin edelleen kertomusvuonna. Tosin osaa työntekijöistä ei saatu aktivoitua osallistumaan ulkoisiin koulutuksiin. Joissakin ammattiryhmissä ei ole myöskään tarjolla kovin paljon nimenomaan ammatillista lisäkoulutusta.

Työterveyshuolto

	2017	2016	2015
Työterveyshuollon menot €/htv	965,54	703,42	714,39

Kertomusvuonna työterveyshuolto toteutettiin Terveystalo Oy:n kanssa. Työterveyshuollon menot olivat 965,54€/htv. Työterveyshuollon kustannukset jakautuivat korvausluokkiin seuraavasti, luokka I (lakisääteinen ennaltaehkäisevä terveydenhuolto) 48,2 % (vuonna 2016 40,5 %) ja korvausluokka II (sairaanhoito) 51,8 % (vuonna 2016 59,5 %). Kertomusvuonna tehtiin lakisääteisiä terveystarkastuksia kunnossapitopalveluiden henkilöstölle.

Työkunnan ja työtyytyväisyyden edistäminen €/htv

	2017	2016	2015
Työkunnan edistäminen	389	326	365

Henkilöstön oli mahdollisuus saada kulttuuri- ja liikuntaseteleitä. Lisäksi oli mahdollisuus osallistua joukko-liikuntatapahtumiin. Tukea sai myös hierontaa.

Työtyytyväisyysindeksi

	Virasto	Valtio
Johtaminen	3,4	3,4
Työn sisältö ja vaikuttamismahdollisuudet	4,1	4,0
Palkkaus	3,0	2,9
Osaaminen, oppiminen ja uudistuminen	3,7	3,5
Työyhteisön toimintakulttuuri	4,0	3,8
Työ- ja toimintaympäristö	3,9	3,7
Vuorovaikutus ja viestintä	3,4	3,4
Työnantajakuva ja arvot	3,9	3,8
Kokonaistyötyytyväisyys	3,7	3,6
Vastausprosentti	73	

Vuosittainen VMBaro-työtyytyväisyyskysely toteutettiin marraskuussa 2017. Henkilöstö koki tyytyväisyyttä erityisesti oman työn sisällöstä ja vaikuttamismahdollisuuksista sekä oman työyhteisön toimintakulttuurista. Isoimmat kehittämiskohteen indeksilukujen perusteella olivat johtaminen ja palkkaus.

6 Tilinpäätösanalyysi

6.1 Rahoituksen rakenne

Suomenlinnan hoitokunnan nettomenot, siirtomääräraha 2v (valtion talousarvion momentti 29.80.03)	2 121 000,00 €
Suomenlinnan hoitokunnan tulot (valtion talousarvion momentti 29.80.03)	6 485 000,00 €
Vuodelta 2016 siirtyneet toimintamenot (416.29.80.03)	61 077,14 €
Toimitilojen ja kiinteistövarallisuuden perusparannukset ja kunnossapito, siirtomääräraha 3v (29.80.75.2)	4 360 000,00 €
Vuodelta 2016 siirtynyt perusparannusmääräraha (416.29.80.75.2)	4 156 276,10 €
Yhteensä	17 183 353,24 €

6.2 Talousarvion toteutuminen

Talousarvio toteutui talousarvion toteutumalaskelmassa tarkemmin esitetyllä tavalla.

Talousarvioon verrattuna viraston tulot olivat 67 368,26 € pienemmät. Tulojen lasku johtui pääasiassa Helsingin kaupungin rakentamispalvelun Staran kanssa solmitusta, aiempaa pienemmästä sopimuksesta sekä vuokratulojen laskusta. Tilivuoden päättyessä seuraavalle tilivuodelle siirtyi yhteensä 2 993 806,25 €, josta 380 627,98 € on toimintamäärärahaa ja 2 613 178,27 € perusparannusmäärärahaa. Suurin osa siirtävistä (2 242 508 €) oli vielä alkuvuodelle jatkuvalla tunnelihankkeelle varattuja rahoja. Myös kolmannessa lisätalousarviossa Myllysalin tulipalosta aiheutuneelle korjaukselle myönnettyistä määrärahoista suurin osa siirtyi vuodelle 2018. Siirtävistä toimintamenoista n. 170 000 € varattiin uudelle Wille-kiinteistöhoitotraktorille sekä 60 000 € Suomenlinnan hoito- ja käyttösuunnitelmatyölle.

6.3 Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan tuotot kuluneena tilivuotena olivat 6 417 637,74 €. Laskua edelliseen vuoteen verrattuna oli 146 544,94 € (-2,2 %). Selvitys edellisessä kappaleessa. Kulujen lisäys selittyi tunnelihankkeen palvelujen ostolla, jotka ovat huomattava menoera normaaliin toimintaan nähden.

6.4 Tase

Rakennusten ja rakennelmien kirjanpitoarvo on 87 260 593,81 € tilivuoden päättyessä. Kaikki Suomenlinnan hoitokunnan hallinnassa olevat rakennukset kuuluvat kansallisomaisuuteen. Rakennusten ja rakennelmien kirjanpitoarvo pysyi melko vakaana, mutta keskeneräinen käyttöomaisuus on kasvanut viime vuosien aikana suurten projektien takia. Näköpiirissä on rakennusten ja rakennelmien kirjanpitoarvon nousu projektien valmistuttua.

7 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Riskienhallinta on osa Suomenlinnan hoitokunnan johtamisjärjestelmää ja se kuuluu oleellisena osana sisäiseen valvontaan. Riskienhallintaa tehdään osana johtamis- ja päätöksentekojärjestelmiä muun muassa johtosääntöjen, työjärjestysten, tehtäväkuvausten ja -vastuiden sekä kokous- ja päätöksentekomenettelyiden ja taloussäännön sekä sisäisen toimivaltamääräyksen ja muiden sisäisten määräysten ja ohjeiden kautta samoin kuin esimerkiksi laatu- ja arviointijärjestelmän, toiminnanohjausjärjestelmän, kustannusten seurantajärjestelmän ja työilmapiirikartoitusten arvioinnin kautta.

Riskienhallinnalla varmistetaan, että toimitaan hoitokunnan arvojen sekä strategisten ja toiminnallisten tavoitteiden mukaisesti. Riskienhallinnan tarkoituksena on tukea hoitokunnan asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa ja tehtävien toteuttamisessa sekä hallita niihin liittyviä epävarmuustekijöitä. Riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että hoitokunnan johtaminen, päätöksenteko ja toiminnan suunnittelu perustuvat oikeaan ja riittävään tietoon, ja että johdolla on käytettävissään tiedot olennaisista toimintaan kohdistuvista riskeistä ja mahdollisuuksista

Tulosopimuksen ajanjaksolla 2017-19 keskeiset tavoitteisiin sisältyvät riskit liittyvät julkisen talouden säästöihin, jotka kohdentuvat laajasti myös Suomenlinnan hoitokuntaan. Tulosopimuskaudella hoitokunnan tehtävät on sopeutettava supistuviin resursseihin ja pyrittävä samalla huolehtimaan koko Suomenlinnan kulttuuriympäristön ml. rakennukset tilan säilymisestä. Resurssivähennykset vaarantavat monien kulttuuriympäristön kannalta olennaisten tehtävien hoidon ja vaikuttavat välillisesti myös hoitokunnan toiminnan vaikuttavuuteen ja strategian toteuttamiseen.

Suomenlinnan hoitokunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta vastaa viraston johto. Arviointi- ja vahvistuslausuma perustuu viraston johdon ja yksiköiden esimiesten suorittamaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilan arviointiin. Toimintavuoden aikana on toimittu voimassa olevan viraston riskienhallinnan vuosikellon mukaisesti. Kertomusvuoden aikana on muun muassa suoritettu riskienarviointi, auditointeja ja kehitetty edelleen turvallisuuteen liittyvää sidosryhmäyhteistyötä.

Laatutavoitteet:

1. Riskienhallinta ja sisäinen valvonta on jatkuvaa ja se tukee strategisten tavoitteiden saavuttamista. Sisäinen valvonta varmistaa riskienhallinnan ja turvallisuusasioiden lakisääteisyys toteutumisen.
2. Suomenlinnassa työskentely on turvallista ja työssä noudatetaan työturvallisuuslain määräyksiä. Jokainen työntekijä työskentelee turvallisesti.
3. Suomenlinna on turvallinen kohde asua ja vierailta.

8 Arviointien tulokset

Suomenlinnan hoitokunnassa suoritettiin kertomusvuoden aikana useita riskienhallinnan ja turvallisuustoiminnan kehittämis- ja arviointitoimenpiteitä. Pelastuslaitoksen palotarkastajat suorittivat tarkastuksia kaikissa Suomenlinnan asuinkiinteistöissä. Lisäksi tarkastuksia tehtiin liikehuoneistoissa. Tarkastukset tehtiin Suomenlinnan kokous- ja juhlatiloissa, Suomenlinnan kesäteatterissa, Hostel Suomenlinnassa sekä puolustushallinnolle vuokratussa Miinaluokassa.

Kävijäturvallisuuden osalta tehtiin sekä talvi- että kesäkauden auditoinnit, joiden tarkoituksena oli auditoida Suomenlinnassa vierailevien, työskentelevien ja asuvien turvallisuutta. Auditointiraporttien pohjalta korjaustoimenpiteet etenivät suunnitellusti. Kulkureittien turvallisuus, niiden kulutustaso ja mahdollisten vaarallisten alueiden tunnistaminen sekä dokumentointi on tärkeää, jotta Suomenlinna koetaan laadukkaana ja turvallisena paikkana. Samalla ylläpidetään maailmanperintökohteen kuntoa ja seurataan sen kulumista. Näin voidaan tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin liiallisen kulumisen estämiseksi. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) teki kävijäturvallisuuden tarkastuskäynnin Suomenlinnaan kertomusvuonna. Tarkastuksessa ei ilmennyt mitään huomautettavaa.

Toimenpiteet ja tulos 2017:

Varmistamme talouden ja toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden säännöllisen sisäisen valvonnan avulla

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arvioinneissa ei tullut esille olennaisia puutteita toiminnan järjestämisessä. Hoitokunta täytti talousarvioasetuksen 69 §:n mukaiset vaatimukset, koska viraston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arvioidaan toimivan toiminnan laajuuteen ja laatuun sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaisesti.

Panostamme viraston työsuojeluun ja työturvallisuuteen

Vuoden aikana järjestettiin kolme ensiapukoulutustilaisuutta. Viraston YTTS-ryhmän jäsenille laadittiin työsuojelun koulutusohjelma. Virastossa otettiin käyttöön työturvallisuuspoikkeamien ilmoitusmenettely.

Valmistaudumme EU-tietosuoja-asetuksen voimaantulon edellyttämään tietosuojatasoon

Tietosuojan nykytilannetta kartoitettiin laatimalla sovellettu selvitys, joka pohjautui tietosuojavaltuutetun toimiston julkaisemiin tietotilinpäätöstä koskeviin ohjeisiin. Tietotilinpäätöstä varten päivitettiin hoitokunnan käytössä olevien tietojärjestelmien ja tietovarantojen portfolio vastaamaan nykytilannetta. Osana portfolion päivitystä katselmoitiin myös tietojärjestelmien toimittajien kanssa tehtyjä sopimuksia ja niiden soveltuvuutta EU:n tietosuoja-asetuksen vaatimusten kannalta. Syksyllä laadittiin suunnitelma tietotilinpäätöksen pohjalta tietosuoja-asetuksen edellyttämistä toimista.

Päivitetään työsuojelun toimintaohjelma

Työsuojelun toimintaohjelma laadittiin keväällä 2017.

Toteutamme viraston sisäiset turvallisuusseminaarit kaksi kertaa vuodessa

Viraston sisäiset turvallisuusseminaarit järjestettiin maaliskuussa ja lokakuussa. Seminaareissa käsiteltiin yksiköiden riskiarviointien tulokset, eri turvallisuusosa-alueiden tilannekatsaus, turvallisuuden ja riskienhallinnan vuosisuunnittelua sekä viraston turvallisuusorganisaatiota.

Järjestämme asukkaille turvallisuusilta

Asukkaille järjestettiin turvallisuusilta maaliskuussa 2017 yhteistyössä Helsingin pelastuslaitoksen kanssa.

9 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Suomenlinnan hoitokunnassa ei ole havaittu väärinkäytöksiä tai takaisinperintää.

10 Allekirjoitukset

Suomenlinnan hoitokunnan johtokunta on käsitellyt ja hyväksynyt 26.2.2018 vuoden 2017 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen.

Merja Leinonen

johtokunnan puheenjohtaja
budjettineuvos, valtiovarainministeriö

Ulla Räihä

johtaja
Suomenlinnan hoitokunta